

Wzrost Sap. Kolejowych.

1

Kwestjonariusz

M.p. dn. 5/III. 1943r.

6221

b. więzienia - „lagiernika” w Ł.S.S.R.

1) Dane osobiste: Kluszczyński Karimien St. sieni. pdehor.
ur. 1898r. - asesor P. K. P. - żonaty.

6221

2) Data i okoliczności aresztowania. Aresztowany w
dniu 5/XI. 1939r. w Brześciu T.B. pod zarzutem szpiegostwa,
agitacji i kontrrewolucji, a to z tytułu mego zawodu,
jako kierownik referatu personalnego Parowozowni Główn-
nej Brześć T.B., oraz pracy społecznej, jako prezes Poria-
towego Koła P. O. W. Brześć T.B. i członek Rady Miejskiej.
Wezwany telefonicznie do St. K. W. D. poddany został
brutalnej rewizji osobistej, pod groźbą rewolweru,
a następnie po najohydniejszym półgodziwym wymy-
ślaniu utracono mnie na 8 dni do karceru, gdzie
otrzymywałem raz dziennie supę i kawałek chleba.

3/ Karwa więzienia - miejsca przymusowych robót. Więzienie
 w Brestu 4/13. od 5/xi. 1939r. do 28/x. 1940r. Po ogłoszeniu mi
 6221
 nyroku skazującego na 8 lat przymusowych robót, wysta-
 ny do więzienia w Minsku, gdzie przesiedziałem 10 dni,
 następnie w więzieniu w Wotogdzie przez 4 dni i w dniu
 16/xi. 1940r. znalazłem się w Kottasie. W dn. 5/xi. 1941r. wysta-
 ny do Łyby i dalej do obozu pracy „Krutaja - Kirpienyy
 W „tagpunktach” Ar. 1, 3, 6, a ostatnio lipiec i sierpień 1941r.
 w obozie „Uchta - Zimtag” 2^{gi} naftowy przemysł, - przebyłem
 do dn. 4/xi. 1941r. - Komi A.S.S.R.

4. Opis obozu - więzienia i t.p. Więzienie w Brestu 4/13 - gmach
 nowy, dewastowany stopniowo przez władze sowieckie, a to
 wskutek zabierania żyzek /urządztwo narwy/ wykierowania
 krawców i innych części metalowych, zniszczenia central-
 nego ogrzewania z powodu nieopalania w zimie. Warunki
 higieniczne jaknajgorsze. Do celi 6^{tych} - osobowej pakowano

po 30 i więcej osób, z których 14 gnieździło się na twardej na-
 rach: a reszta na cementowej podłodze, stole i pod na-
 rami. W zimie 1939/40 r. wieszanie nie spalane (Kromaczo-
 no to brakiem węgla), lód z okien roztopiany w słabym
 ciepłem tworzył na podłodze katorze, których nie było wem
 myciać. Łazienka raz, czasem dwa razy w miesiącu, w
 ciągu 5 minut pod prysznicem z letniej wody i około
 10gr. mydła, rozbieralnia zimna, pralni żadnej, spaceru
 15 minutowe na powietrzu wprowadzone w życie od połowy
 czerwca 1940r. - bród i zanieżenie zastraszające.

Obory pracy w których przebywałem na terenie Komi
 R.S.S.R. instalowane w głębi puszczy leśnych i zdala
 od siedzib ludzkich. Budynki promizorijne z niccio-
 sanych okrągłaków, szewliny w ścianach przez które
 nieje śnieg, piece prymitywne z gliny, jedno lub
 2 okna w baraku na 150 ludzi, twarde narty, za

poziom i wiasna odzież. ⁴ Wstrętnego robactwa,
płuskiem i wazy pełno. Łańcuch i zmiana bielizny
raz na 2 tygodnie, a nawet raz dziennie. 6221

5) Skład więźniów - zesłańców. W więzieniu w Polcu
około 80% to polacy, reszta białorusini i niemiecki
odsetek żydów, większość polityczni (żydzi - przyjęcie
granicy) W środowisku polaków większość in-
teligenji o wysokiej moralności i głębokim patrioty-
zmie, solidarność w przetrwaniu - za wyjątkiem nie-
kogo odsetka sumowin społecznych które się za-
samynwały i wystugiwały sowietaom (tak zwani kapusie)
W obozach pracy przymieszano nas z sowieckimi
zesłańcami tak politycznymi jak i zwykłymi
przestępcami kryminalnymi o najniższym pozio-
mie moralnym. Ci ostatni przez wyemiska, bicia
i rabunki byli plagą i udręka życia codziennego.

Władze obozów na pozyskania⁵ tych Gótrów prawie
nie reagowały, bowiem o ile chodziło o kradzieże, to
prawnie zawsze były z nimi w zgodzie. Intelligencja
rosyjska w obozach [polityczni] prawnie nie ulega
ustrojowi komunistycznemu, jed-
nak milcząca, zamknięta w sobie, ostrożna w wy-
rażeniach - za małymi wyjątkami.

6) Życie w obozie, więzieniach i t.p. Dzień w więzieniu
rozpoczyna się pobudką o godz. 4⁰⁰ śniadanie o godz. 6⁰⁰
chleb 600gr i woda [kopiłok] obiad 12⁰⁰ zupa ze smier-
dzącej ryby, a czasem ochłapy z mięsa, o godz. 5⁰⁰ ko-
łaczka nadka kasa na wodzie - kuszycy i adnych.

W obozach pracy pobudka o 5⁰⁰ śniadanie porcja nad-
kiej kasy [pikeno] od 6⁰⁰ do 4⁰⁰ po południu praca
w śniegu po pas, przy temperaturze do - 40⁰⁰;
niższej, odmrożenia rąk, nóg, twarzy na porządku

dziennymi. Odzież gumowe butelki, para onuc, ⁶²³¹ cienka
bielizna, kurtka i spodnie natopane, czapka z
nawierzniakami. Normy pracy tak wysokie, że o wypeł-
nieniu ich nie było mowy npra: przy wyrobie dre-
wa na opał dług. kłosa 2 metr. norma $5,5 m^3$ na osobę
w zimie, śnieg po pas, mróz. Wynagrodzenia żad-
nego, otrzymywali je tylko tak zwani „stachanowcy”
przeważnie obcy. sowieccy, zamieszaj drogą, oszustw
znanych pod nazwą /po białej/ i na tym „błacie”
oparta była cała administracja i sprawiedli-
wość sowiecka w obozach. Obiad u gdr. 5⁰⁰ porcja
nadkiego „primo” i chleb od 300 do 900 gr., ta
ostatnia danka tylko „stachanowcy” Wygodze-
nie całkowite, brak zupełny tłumaczeń, zupełnie
ucieszczenie, skutkiem czego opuchłizna nóg,
kurza ślepoty, cynthia, biegunka itp. choroby.

Życie kulturalne, to propaganda komunistyczna i
i narzucanie do zwiększenia wydajności pracy. 6221

7/ Stosunek władz S.K.W.D. do Polaków: Polak w oczach
enkawudysty, to najgorszy wróg, kontrrewolucjonista,
szpieg, krwio pijca i.t.p., istota skazana na rychłą
Pomiarano nam skale, że Polaki już nigdy nie będą,
a ten co o niej myśli zgnije jak pies i zostanie
zmieciony z powierzchni ziemi. Badania odbywały
się nocami pod groźbą rewolweru, przy użyciu naj-
szerszych niemiark rosyjskich, bezczeszczeniu Boga i
rodziny, a także stosowano bicie w twarz, kopanie
i.t.p. Stosowano karcer w zimnej, mokrej celi, bez
odzieży o kawałku chleba i wodzie raz dziennie.
Znieważono, że komunizm zniszczy cały świat.

8/ Pomoc lekarska, szpitale, imiernetelnośc. Pomoc lekarska
branie żadna, tylko przy temperaturze powyżej 38°

zwalniano od pracy, innymi⁸ chorzych pędzono do
pracy kolby. Sytuacje zorganizowane prowizorycznie
tylko w niektórych obozach pracy. 6221

9) Czy i jaka była łączność z rodziną i krajem.

Cały rok siedzenia w więzieniu otrzymaliśmy 3 go-
sytki z domu z białym i tytoniem. Sytuacji nie
dopuszczono, a za 10 miesięcy obozu pracy z takimi-
ne listy

10) Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do
armii.

a) Zwolniony z obozu pracy w dn. 4/IX. 1941r. b) Po
zwolnieniu zaproponowano wyjazd do Kołchozu, twierdząc
że pobier do wojska będzie w późniejszym czasie ogło-
szony. Nie zgodząc się z tym, cały obóz około 1000 ludzi
zaządał skierowania do Buzuluka do Armii Polskiej,
czemu uczynili radość i 18/IX. 1941r. transportem przy-
byłem do Łocka i nastąpiłem do Armii Polskiej.

Antoniukiewicz Stanisław